

Esperanto Panorama

Tweemaandelijks tijdschrift - 21ste jaargang, nr. 126 (6) - nov.-dec. 1990
ISSN 00772-540 X **Afgiftekantoor: ANTWERPEN X**

GEEN VLAAMS, GEEN CENTEN

Ondanks alle euforie die over het verenigde Europa heerst, blijkt lang niet alles rozegeur en maneschijn te zijn. Wij doelen hiermee niet in de eerste plaats op de recente eenmaking van Duitsland, dat enig nationalistisch roet in het eten zou kunnen strooien. Neen, veeleer hebben we het over de tal van problemen die dienen te worden opgelost, vooraleer deze theoretische droom, een haalbare werkelijkheid kan worden.

Onder andere de reclamejongens merken, dat waren aanprijzen in dat ene Europa lang niet zo eenvoudig blijkt te liggen. De droom dat met één grote campagne, een Europese slag te slaan, hebben velen reeds opgegeven. Voorbeelden daarvan zijn er te over. Laat ons enkel wijzen op de verloren campagne van *Silk Cut* - dat er niet in slaagde in Zuidelijke landen van Europa het symbool van de tekening te laten aansluiten bij de naam van het product. Of vermelden we nog de ruimte-televisieketens die voor de ware reclameboeren uiteindelijk niet aantrekkelijk blijken te zijn. Ook *Newsweek* (14 mei 1990) besteedde een artikel aan het verschijnsel.

Newsweek legde vooral de nadruk op de verschillende beeldvorming die er in de verschillende landen van Europa heerst, zodat een campagne die uiterst doeltreffend blijkt in één gebied, lang niet dezelfde resultaten doet optekenen in een ander gebied. Daarbij werd vooral een Noord-Zuid tegenstelling geconstateerd. Aan de taalverscheidenheid ging het artikel voorbij, maar het leidt geen twijfel dat ook daar heel wat schort. Vooral de grote taalgebieden (Frankrijk, Duitsland, Italië en Spanje) bijten wat dat betreft van zich af.

En hoe zit het bij ons?

Met deze vragen raken we natuurlijk recht de roos van de hoofdtitel. De gebruikte slogan is in Vlaanderen genoegzaam bekend. Hij stamt uit de glorietijd van de Vlaamse taal- en ontvoogdingsstrijd, en was vooral gericht tegen Franstalige landgenoten of het overheersende gebruik van het Frans in administratie en handel... ook in de kleinhandel. Nu is die strijd gewonnen. Vlaanderen is weliswaar niet helemaal autonoom, maar heeft zijn plaats in de maatschappij veroverd en heeft heel wat in de pap te brokken.

vervolg op p. 3.

Esperanto-Panorama

Tweemaandelijks tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond, v.z.w.

Redactie en administratie België
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.
☎ (03) 234.34.00.

Administratie Nederland
Esperanto-Centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 HW Den Haag.

Abonnementen
Gewoon abonnement: 400 fr. in België, 22 *f* in Nederland.
Vijfjarig abonnement: 1 600 fr. in België, 88 *f* in Nederland.
Levenslang abonnement: 10 000 fr. in België, 550 *f* in Nederland.

Advertenties
Inlassingen zijn mogelijk op formaat 1/1, 1/2 en 1/3, voor gedetailleerde prijs dient men het Esperantocentrum te Antwerpen te raadplegen.
Kleine advertenties op kolombreedte, zonder kader 15 fr. (voor België + 19% BTW) of 0,90 gld. per woord.

Rekeningen
Voor België: 402-5510531-55 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen.
Voor Nederland: postgiro rek.: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redacteurs
Paul Peeraerts en Guido van Damme.

Medewerkers
C. Declerck, P. De Smedt, I. Durwael, A. Humet, J-P. VandenDaele.

Verantwoordelijke uitgever
Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Esperanto-Panorama verschijnt de 1ste van iedere oneven maand.

Bijvoegsels bij Esperanto-Panorama worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk, worden gefactureerd.

Teksten voor publicatie moeten op het redactie-adres toekomen uiterlijk de 1ste van de even maand.
De redactie heeft het recht ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.

Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Esperanto Panorama

Editor-taaltje

In *Wederwoord* vind je een reactie van een lezer op één van de artikeltjes uit ons vorig nummer. In een begeleidend briefje vroeg deze lezer of dat kon, lezersbrieven. Het antwoord is: „Vanzelfsprekend". Het doet ons bijzonder veel plezier reacties van lezers te ontvangen. Als bewijs ten overvloede publiceren we het artikel. Elke (goede) bijdrage, zelfs als hoofdartikel, is welkom.

Maar ook gewoon reacties van goed- of afkeuring werken stimulerend. De meeste tijdschriften kampen met het probleem, dat de communicatie in één richting verloopt, en dat respons uitblijft. Immers, pas als het echt de spuigaten uitloopt, of pas als het echt bijzonder, bijzonder goed is, kruipt de lezer in de pen. Wij begrijpen dat en nemen dat ook niet kwalijk. Vandaar echter onze aanmoeding om het toch maar te doen.

Reacties zijn vooral belangrijk, omdat wij zo te weten kunnen komen wat jullie van *EP* verwachten, wat jullie interessant vinden en wat overbodig is en best kan worden geschrapt.

Van diverse kanten horen we wel de vraag om ons tijdschrift van uitzicht wat op te fleuren omdat het zo zwak presenteert. Er zijn zelfs lezers (?) die niet merken dat de inhoud van nummer tot nummer verschilt, omdat zij alleen op het uiterlijk aspect afgaan en denken dat nummer 2 een herdruk van nummer 1 is. Wellicht krijgt *EP* voor de volgende jaargang een nieuw kleedje. Toch moet het mij van het hart dat nieuwe kleedjes slechts voor zeer korte tijd gebrek aan kwaliteit kunnen verhullen, en dat wie alleen op uiterlijke schijn afgaat, zich niet echt tot ons aangetrokken hoeft te voelen. Voor hem (haar) zijn er meer dan genoeg prentjesboeken en foto-tijdschriften waarin het oog ook wat krijgt.

gvd

vervolg van p. 1

Tegen onze wil kan er niet zoveel meer gebeuren. Het Frans als invloedrijk machtsmiddel heeft zo goed als afgedaan. Velen kunnen enkel nog meewarig glimlachen wanneer één of ander individu nog in het Frans de schijn probeert op te houden. Maar, nog voor het Franse noodweer helemaal is opgeklaard, pakken zich reeds andere dreigende wolken boven de horizon samen.

De goede waarnemer heeft al begrepen dat we hier op het steeds toenemende gebruik van het Engels doelen. En daarbij vallen twee dingen op: eerst en vooral wordt het Engels te pas, maar vooral te onpas gebruikt. Ten tweede blijkt dat de kennis van het Engels echt niet zo bijzonder is. Jawel, velen kunnen zich met een mondje Engels uit de slag trekken; de passieve kennis is redelijk. Maar als het op actief gebruik - zowel geschreven als gesproken aankomt - dan staat het er echt niet zo best voor. Eén enkel voorbeeldje, ter illustratie. Tijdens de zomermaanden zond BRT 1 televisie een Britse reeks uit over bier en bierlanden. De reeks opende met een bezoek aan België. Uiteraard had de journalist ook enkele gesprekken met brouwers en bierkenners. Deze gesprekken waren wellicht voorbereid en redelijk van (taal)kwaliteit. Maar er was ook een tafelgesprek bij dat veel ongedwongener aandeed, en waarin over de smaak en de kwaliteit van verschillende biersoorten werd gesproken. Hier bleek echter overduidelijk dat de Vlaamse gesprekspartners in het geheel niet uit hun woorden geraakten en enkel de opmerkingen van de journalist konden nabrabbelen of louter bevestigen. Over geslaagde communicatie en gelijkwaardige gesprekspartners gesproken!

Engels kan trouwens moeilijk worden beschouwd als een gemakkelijke taal. De basis is redelijk eenvoudig, maar relatief weinig bruikbaar, in die zin dat je er niet veel mee opschiet. Je kan niet echt een gesprek voeren als je die basis hebt. Wil je echt aan een gesprek deelnemen, dan zit je al vlug hopeloos verwikkeld in idiomatisch taalgebruik, en dat kan met grammatica's e.d. nauwelijks worden bijgebracht. De eerste stap is eenvoudig, maar bij de tweede stap zink je al weg in een alles verzwelgend moeras waaruit terugkeer niet mogelijk is.

Nu hoort men in Vlaanderen vaak zeggen, dat vooral in Nederland dat gebruik van het Engels schrikbarende vormen aanneemt. Ik kan daarover moeilijk oordelen, maar wil wel even in Vlaamse boezem kijken.

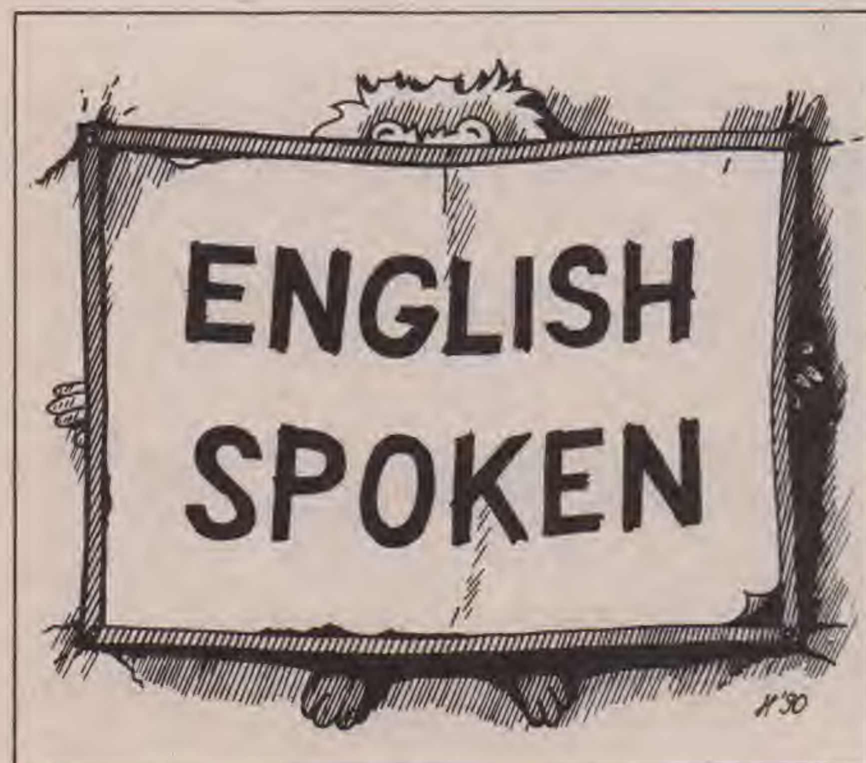
Dat de Vlaamse regering met zijn *Flanders* dit en *Flanders* dat de Engelse toer op meent te moeten gaan, om een degelijk internationaal *image* te kunnen uitbouwen, weten we reeds. Wellicht meent ze dat ze zich enkel door dat „internationale waarmerk" voldoende identiteit kan aanmeten om onder eigen beheer, als zelfstandige staat, contracten af te sluiten. Ook het fenomeen van de personeelsadvertenties die *executive sales engineers* of *managers* zowel *senior* als *junior* vragen, liefst met één of ander *Masters Degree* achter de hand, is niet nieuw. Onlangs nog, op 6 oktober werd op *radio 1* in „De Kleren van de Keizer" deze manier van doen over de hekel gehaald. Maar er komt als een ware storm een nieuw fenomeen opzetten.

Een tijdje geleden stond ik te kijken naar een 20m² affiche waarin - ik meen - een auto werd aangeprezen. Tot mijn grote verwondering was de hele affiche evenwel ééntalig... Engels. Versta me goed, ik bevond mij wel degelijk op Vlaamse bodem, zij het in de stad die binnenkort cultuurhoofdstad van Europa wil zijn. Nu, één is geen, dacht ik maar... Ik spitste evenwel mijn aandacht en begon andere affiches met meer aandacht te bekijken. En jawel hoor. Al gauw bleek dat op vele affiches zoniet alles, dan toch telkens wel

iets in het Engels te vinden was: de Esso *Collection*, Marlborough *Lighters*, Bush *Beer*, *Timberland*... en ga zo maar door. Zelfs het grote pretpark van de Vlaamse cowboy vindt het absoluut noodzakelijk in het Engels te adverteren. Wellicht zit Bobbejaan tegenwoordig niet meer zo graag op zijn duivenkot.

In wat voor een landje leven wij? Ik weet het wel. *I got the message*. Ik bedoel: Ik begrijp het. Jij begrijpt het. Wij begrijpen het. *So what?* (Dus, wat voor kwaad steekt erin?) Het kwaad... begrijpen zij het? En zij, zijn dan diegenen waarvoor dat economisch genot niet is weggelegd. De economisch niet aantrekkelijke klasse die geen *big spenders* zijn. Reclame richt zich tot een elite. Tot mensen die

het gemaakt hebben zowel in opleiding, als in financiële status. Dat beide vaak weinig met elkaar te maken hebben, en dat vooral mensen die eigenlijk niet die culturele achtergrond hebben die bijvoorbeeld door de kennis van vreemde talen wordt verondersteld, zich precies door de advertenties aangesproken en vooral geflatteerd voelen, is iets waarmee we over pakweg 150 jaar enkel nog... meewarig zullen glimlachen.

Tenminste... als er dan nog te glimlachen valt. Misschien vinden velen dat ik al te zeer de chauvinistische toer opga. Toch ben ik niet tegen het Engels als taal, integendeel, ik verdien daar evengoed mijn brood mee als met het Esperanto. Opkomen voor het gebruik van de eigen taal, waar dat past, kan niet als chauvinisme worden gebrandmerkt. En waar past het gebruik van onze eigen taal beter, dan in ons dagelijks leven. Wat in dit artikel werd aangeklaagd is immers niet het gebruik van het Engels in internationale context, maar gewoon in de economische - kleinhandels- - realiteit van elke dag.

Druk tegen het Nederlands vanuit internationale hoek is er al genoeg. Onlangs nog verkondigde de Franse president met cynische overtuiging dat er voor het Iers en het Vlaams (bedoelde hij misschien het Nederlands, of weet hij nog altijd niet dat het om één en dezelfde taal gaat) in de grote Europese markt geen plaats meer zal zijn. Misschien heeft hij wel gelijk. Dát kwaad zit erin.

Willen wij hem dat gelijk niet gunnen, dan moeten wij nu reeds op de tippen van onze tenen gaan staan en alles in het werk stellen opdat het Nederlands wel au serieux wordt genomen. Dan moeten wij ons met man en macht verzetten tegen het stilaan wegdrukken van onze taal uit ons dagelijkse leven. En dat moeten we zelf doen.

gvd

Varia

Politieke interesse

Er kwamen de afgelopen maanden nogal wat kranteknipsels binnen waarin Esperanto werd vermeld. Vooral onze Limburgse afdelingen deden het bijzonder goed en slaagden erin interesse te wekken voor het 75ste Wereldcongres, voor de Limburgse dag (in augustus te Genk), en voor de rol die het Esperanto zou kunnen spelen in de Duits-Nederlands-Belgische Euregio.
Esperantogroepen uit deze Euregio stuurden brieven naar de burgemeesters van Aken, Hasselt, Heerlen, Luik en Maastricht, omdat de vroede burgervaders het plan hadden opgevat om hun personeel cursussen te laten volgen in twee vreemde talen. De esperantisten zien daarin een tweeledig gevaar: enerzijds het bevoordelen van één taal als „belangrijk", anderzijds het benadelen van andere talen als „klein" of „internationaal onbruikbaar". Daarenboven is deze weg noch praktisch, noch economisch (financieel) de beste oplossing.
Een keuze voor Esperanto daarentegen biedt heel wat voordelen: de taal is neutraal en het discriminatiegevaar verdwijnt, de mentale en financiële inspanning om ze goed te leren, is veel kleiner, en tenslotte zou ze ook veelzijdiger kunnen worden toegepast, indien alle Euregio's bijvoorbeeld zouden besluiten haar als tweede taal te introduceren.
Een positievere houding tegenover de taal kregen we van het gemeentebestuur van Genk. Tijdens de Limburgse Esperantodag prees de Genkse schepen van Cultuur, Roger Vanholst, - in het Esperanto nota bene - het Esperanto als „taal van de hoop". Uiteraard vinden wij deze politieke belangstelling erg nuttig, maar we zouden het op prijs stellen als daaraan ook nog daadwerkelijke politieke beslissingen zouden worden geknoopt. Geen woorden, maar daden.
Daden... die vinden we wel in Leuven. Burgemeester Vansina stelde op eigen initiatief - zij het op aanvraag van Esperanto 2000 - voor om één van de nieuwe straten op het industrieterrein van Haasrode/Leuven „Esperantolaan" te noemen. Daarvoor geven we de burgemeester graag een pluim en onze dank. Natuurlijk blijft ook dit initiatief beperkt zowel in omvang als in nut, maar het helpt wel om de taal in de belangstelling te houden.
En in de belangstelling blijven is de boodschap, zowel bij de media en het grote publiek als bij de politieke beleidsmensen. Als we maar zorgen dat we in het nieuws blijven, dan stijgt onze waarde wel... zie maar naar de olie.

The Night of the Proms

Deze stilaan bekende lawaai-*happening* voor muziekbarbaren in het Antwerpse concertgebouw bij uitstek - ik bedoel het Sportpaleis - is misschien wel één van de beste voorbeelden van anglomanie. Niet alleen de naam is Engels; ook het grote voorbeeld (waarvan het slechts een flauwe afspiegeling is) is Engels en tenslotte wordt het ook nog telkens afgesloten door het Engelse *Land of Hope and Glory*. Een lied dat - luister maar eens goed naar de tekst, maar wie doet zoiets - bol staat van het Engels imperialisme. Ik kan me niet voorstellen dat velen uit die joelende massa al ooit hebben stilgestaan bij wat voor soort cultuur zij eigenlijk menen te moeten verheerlijken. Maar wanneer ze buiten komen, vinden ze de Belgische regering met veel overtuiging de slippendrager van Bush en schreeuwen ze om het luidst: *Yankee go home*.

Taalspel

Roosterproblemen.

Wat heeft roosteren met taalspel te maken, zal je je wellicht afvragen. Ik wil het dan ook niet hebben over een barbecue, maar wel over een heel ander soort vrijetijdsbesteding, waarbij roosters echter even gebruikelijk zijn: kruiswoordraadsels, doorlopers, en dergelijke.
Misschien denken velen dat goede kruiswoordraadsels in het Esperanto niet echt mogelijk zijn, omdat de taal een heel grote voorspelbare kracht heeft. Aan de uitgang herken je onmiddellijk het soort woord, en dat wil zeggen dat in kruiswoordraadsels al vlug, ongewild, heel wat informatie over in te vullen letters wordt weggegeven, vooral eindletters. Maar die zijn natuurlijk ook vaak het begin van kruisende woorden. Verder worden er in het Esperanto heel wat afleidingen gebruikt, waarbij achtervoegsels bepaalde categorieën definiëren. Informatie zit dus echt samen gebald in die taal. Dus kan het niet, zegt de fervente .tegenstander.
Je kan evenwel zonder veel problemen de discussiedegens kruisen met die tegenstander, want natuurlijk heeft iedere taal wel zijn voorspelbare elementen. Wat te denken wanneer je in het Nederlands op de derde plaats van een woord een H krijgt. Zou je niet proberen om een woord met SCH te vinden? Of werkwoorden, kan je daarvan ook niet zeggen: natuurlijk, dat moet op -EN eindigen... Bovendien hebben kruiswoordraadselontwerpers - wat een titel - wel wat truukjes achter de hand om het een beetje moeilijker te maken. Zo kan je zoveel mogelijk vermijden om -J en -N vormen te gebruiken of je kan alleen met „wortels" (radikoj) werken. In die wortels valt juist de informatie over de woordsoort weg, en daardoor wordt de laatste letter onvoorspelbaar.
Neen, wees gerust, er is in Esperantoland evengoed een kruiswoordcultuur als bij andere talen. En je vindt er ook kruiswoordraadsels van verschillende moeilijkheidsgraad. Toegegeven, je vindt niet elke week in de krantenkiosk een nieuwe reeks kruiswoordraadselboekjes, maar dat heeft meer te maken met afzetmarkt en producenten (zowel auteurs als drukkers), dan met de mogelijkheden van de taal.
Een bijzonder soort kruiswoordraadsel is de doorloper, en daarin neemt het magische vierkant dan weer een bijzondere plaats in. Magische vierkanten hebben maar één woord op elke lijn, en zowel horizontaal als verticaal moet je hetzelfde woord invullen. Met dat soort aardigheidjes kan je de echte kenner pas in verleiding brengen. Magische vierkanten bestaan er trouwens ook in alle grootten. We presenteren er hier één van zeven op zeven.

```
M A L A G A S
A M A T O R E
L A B O R I S
A T O M I G O
G O R I L O N
A R I G A D O
S E S O N O J
```

En vind je dat simpel, maak er dan ook eens eentje in 't Nederlands!

gvd

Teksten voor het volgende nummer van Esperanto-Panorama moeten op de redactie toekomen voor 1 december 1990. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

AALST

Esperantogroep *La Pioniro*☆

Inlichtingen: mevr. Hilde Wauters, Gentsesteenweg 108, 9300 Aalst.
Bijeenkomsten: de laatste dinsdag van de maand in de jeugdbibliotheek, Kattestraat 31 (2de verdieping).

ALKMAAR

NEA-sekcio

Inlichtingen: mevr. F. Bakker-Kroon, Meester Quantplein 2, 1862 GB Bergen, tlf. (02208) 45 82.
Bijeenkomsten: de derde maandag van de maand.

ALMELO

NEA-sekcio

Inlichtingen: mevr. A. Hinnen-Spoelstra, Rensumaborg 8, 7608 GK Almelo.
Bijeenkomsten: de derde woensdag van de maand op wisselende adressen.

AMERSFOORT

NEA-sekcio

Inlichtingen: W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, 7607 NB Soest, tlf. (02155) 15473.

AMSTERDAM

NEA-sekcio

Inlichtingen: J. Hardeveld, Ruimtevaartlaan 33, 1562 BA Krommenie, tlf. (075) 287 018.
Bijeenkomsten: AKKE-conversatiebijeenkomsten elke dinsdag om 20.30 u. in het Centraal Station, laatste deur op het eerste perron (oostzijde, 2b, deur met uithangbord ASSV) in, op de derde verdieping.

ANTWERPEN

Kon. Esperantogroep *La Verda Stelo*, v.z.w. ☆

Inlichtingen over Esperanto: tlf. (03) 234 34 00 (kantooruren) of 440 30 92 ('s avonds).
Inlichtingen over de programma's: tlf. (03) 440 35 58.
Bijeenkomsten: in het Esperantocentrum, Frankrijklei 140, 1ste verdieping, elke vrijdag om 20.00 u. Het clublokaal is open vanaf 18.00 u.
Programma:

- vrijdag 26 okt.: Nieuws uit de eigen winkel: Paul Peeraerts stelt de nieuwe FEL-uitgaven voor. Gelegenheid tot het aankopen van boeken in de boekendienst. Vergeet je chequeboekje niet!
- vrijdag 2 nov.: INTERNATIONALE AVOND: Esperanto-jongeren uit Potsdam (voormalig DDR) genieten van hun nieuw verworven vrijheid en bezoeken onze club en vertellen natuurlijk honderd uit.
- vrijdag 9 nov.: Filmavond: Monique en Maurice Paridaens presenteren hun drievoudige Oostland-reis: Tsjechoslovakije, Polen en Oost-Duitsland.
- vrijdag 16 nov.: INTERNATIONALE AVOND: Ela Strug (Polen) geeft aan de hand van dia's haar indrukken weer over Italiaanse steden.
- vrijdag 23 nov.: Niet over bloemetjes en bijtjes, wel over hijtjes en zijtjes: Rob en Anne spreken over internationale huwelijken en Esperanto.
- vrijdag 30 nov.: Discussie-avond. Zoals gebruikelijk wordt het thema gedurende één van de vorige vergaderingen afgesproken.
- vrijdag 7 dec.: Verassings-quiz. Wat dat is? Kom en kijk!
- vrijdag 14 dec.: ZAMENHOF-AVOND: Dit jaar maken we er een zangfeest van. Nikolin (Nicole Pairoux), de bekendste Esperanto-zangeres van België, presenteert een boeket van liedjes, sommige met begeleiding van een heus draaiorgel.

- vrijdag 21 dec.: Kerstfeest, of wat dacht U? Een speciaal feestcomité verzorgt een uitstekend Kerstdiner met tussen de gangen door een spetterend ontspanningsprogramma. Prijs: ± 400,– fr. Vooraf inschrijven verplicht!
- vrijdag 28 dec.: Jules Verstraeten wuift het oude jaar uit en leidt het nieuwe jaar in in zijn bekende causeriestijl.
- vrijdag 4 jan.: We schrijven 1991 – en laten de champagne-stoppen knallen...

Cursussen: In het Esperantohuis starten enkele nieuwe reeksen cursussen. Lesgeefster: Iwona Kocieba. De cursussen gaan van start op woensdag 14 nov. van 9.45 tot 12.00 uur: cursus voor beginners; van 13.15 tot 15.30: cursus voor gevorderden. Op donderdag 15 nov. van 18.30 tot 20.45: cursus voor beginners. Duur van de cursussen: 15 weken, prijs: 3000 fr. cursusmateriaal inbegrepen.
Speciaal aanbod: cursus Pools, vanaf maandag 12 nov. van 20.00 tot 22.15.

Vlaamse Esperantobond v.z.w.
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tlf. (03) 234 34 00 (antwoordapparaat van 18.00 u. tot 9 u. en op vrije dagen). Bezoek liefst na afspraak.
Cursussen: Cursus voor zelfstudie Esperanto Programita (met platen of cassette én woordenboek) te verkrijgen tegen 1 495 fr.

ARNHEM
NEA-sekcio
Inlichtingen: de hr. R.J.W. Poort, Sellersmaat 60, 6903 XM Zevenaar, tlf. (08360) 33790.

BERINGEN
Inlichtingen: de hr. G. Rombaut, Zandhoefstraat 156, 3583 Paal, tlf. (011) 42 80 20.
Bijeenkomsten: Elke eerste vrijdag van de maand om 20 uur in „Molenhof", Geiteling 13, Beringen.
Cursussen: Elke woensdag van 12.30 tot 14.00 uur, uitsluitend voor leerlingen van het college; op vrijdagavond van 19.00 tot 21.00 voor iedereen. Beide cursussen worden gegeven in „Molenhof", Geiteling 13, Beringen.

BEVERWIJK
Esperanto-grupo *Stelrondo*
Bijeenkomsten: 2de woensdag van de maand om 20.00 uur, t.h.v. mevr. N. Moerbeek-Bartels, Zwaansmeerstraat 48, 1946 AE Beverwijk, tlf. (02510) 31079.
Cursus: elke maandag om 19.00 uur in buurthuis „De Zandkraai" te Heemskerk.

BRUGGE
Brugse Esperantogroep
Paco kaj Justeco ☆
Inlichtingen: De hr. Gr. Maertens, Prins Leopoldstraat 51 8310 St. Kruis-Brugge, tlf. (050) 35 49 35.
Bijeenkomsten: hebben plaats in het „Hof van Watervliet", Oude Burg 27, 8000 Brugge, iedere donderdag van 20.00 tot 22.00 uur. (Eerste en derde donderdag: gespreksronden; tweede en vierde werkvergadering). Iedere zaterdagmorgen van 10.00 tot 11.30 cursus voor jongeren.
Programma:
- donderdag 8 nov.: *La Bona Lingvo* – het jongste werk van Claude Piron, dat veel stof doet opwaaien is ongetwijfeld een uitstekend discussie-onderwerp.
- donderdag 22 nov.: We ontvangen een internationale gast.
- donderdag 13 dec.: Onderwerp wordt later vastgesteld.
- donderdag 27 dec.: geen programma.

BRUSSEL
Brusselse Esperantogroep ☆ [1]
Inlichtingen: de hr. Emile van Damme, Albert I straat 44, 1703 Schepdaal, tlf. (02) 569 17 83.
Bijeenkomsten: iedere woensdag van 18.15 tot 19.45 uur.

Belga Esperantista Fervojista Asocio
Inlichtingen: de hr. de Sutter, Kersbeeklaan 90, 1190 Brussel.
Van 13.30 tot 16.00 gewone vergaderingen rond diverse thema's (lezingen, diavertoningen, ...) in het Esperanto.
Alle aktiviteiten hebben plaats in de lokalen

---

1. Leden die in Brussel wonen en hun adres in het Nederlands opgeven en personen die in het Nederlandstalig gedeelte van België wonen, zijn automatisch lid van de Vlaamse Esperantobond. Anderen worden lid van de „Association pour l'Espéranto".

van de Algemene Directie van de NMBS (Ingang Onderwijsstraat 159), 1070 Brussel (Brussel Zuid) (op 150 m van het Zuid-Station).

DEN HAAG

Esperanto Centrum Nederland (ECN)
Inlichtingen: Riouwstraat 172, 2582 HW Den Haag, tlf. (070) 355 66 77 (werkdagen van 10.00 tot 15.00 uur).
Cursussen:
- Schriftelijke cursussen.
- Cursus voor zelfstudie *Esperanto Programita* (met platen of cassette) te verkrijgen tegen *f* 60,– (incl. verzendkosten).

Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)
Riouwstraat 172, 2582 HW Den Haag, tlf. (070) 355 66 77 (werkdagen van 10.00 tot 15.00 uur).
Cursussen:
Verzorgt opleiding van Esperanto-leraren volgens Cseh-methode.
Verkoop van nieuwe en gebruikte boeken.

NEA-sekcio
Inlichtingen: Th.J. van Woerden, Erasmusplein 59, 2532 RD Den Haag, tlf. (070) 380 27 86.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag in het Esperantohuis, Riouwstraat 172 steeds van 14.00 tot 16.00 u.

TANEF (Naturamikoj-esperantistaj)
Inlichtingen: De hr. G. van der Horst, Hengelolaan 1158, 2544 GT Den Haag, tlf. (070) 366 65 47.
Bijeenkomsten: Elke 1ste maandag van de maand in het „Nigrotje", Maarseveensestraat 2.

DEN HELDER

Esperanto-Klubo Den Helder
Inlichtingen: De hr. E. van den Oever, Treilerstraat 11, 1784 SW Den Helder.
Bijeenkomsten: de 1ste en 3de maandag van de maand in het clublokaal, Koningsstraat 115 (boven).

DEURNE

TANEF
Inlichtingen: De hr. E. Spitaels, tlf. (03) 658 74 20.
Bijeenkomsten: elke derde woensdag om 20.00 uur in het „Bisschoppenhof", Spanhovestraat, 2100 Deurne.

DEVENTER

NEA-sekcio
Inlichtingen: J.S. Douma, Rembrandtkade 177, 7412 HL Deventer, tlf. (05700) 18304.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag.

DIEMEN

Internacia amikeco
Inlichtingen: F.L.E., Vlasdonk 1, 1112 JD Diemen, tlf. (020) 90 90 94.

EDEGEM

Inlichtingen: De hr. I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, 2650 Edegem, tlf. (03) 440 30 92.

EINDHOVEN

Esperanto-Klubo Eindhoven
Inlichtingen: De hr. R. Bossong, Floraplein 23, 5644 JS Eindhoven, tlf. (040) 11 41 62.
Bijeenkomsten: de 3de woensdag om 20 uur in het Aktiviteitenscentrum „Henriette Roelandts", Com. Dankertstraat 2.

ENSCHEDE

NEJ-sekcio *Ege*
Inlichtingen: De Vluchtestraat 1-402, 7423 BE Enschede, tlf. (053) 33 26 40.

GENK

Esperantoclub Genk ☆
Inlichtingen: de hr. Mathieu Habex, Gildelaan 27, 3600 Genk, tlf. (011) 35 95 42.
Bijeenkomsten: Cultureel Centrum (zaal 2 of 7), Dieplaan 2, 3600 Genk alle dinsdagavonden om 19.30 uur. Tlf.: (011) 35 39 11 (toestel 520).
Programma:
- dinsdag 6 nov.: Cursus voor beginners van 19.30 tot 22.00 uur in het CC, zaal 7.
- dinsdag 13 nov.: Cursus voor beginners van 19.30 tot 20.30 in het CC, zaal 2, gevolgd door het spelprogramma „Rad der Fortuin" Uw gastheer is Ronald Scheepers.
- dinsdag 20 nov.: Cursus voor beginners van 19.30 tot 22.00 uur in het CC, zaal 7.
- dinsdag 27 nov.: Cursus voor beginners van 19.30 tot 20.30 in het CC, zaal 2. Na de cursus presenteert Nicole Vossen een Esperanto-cursus in 20 lessen.

- dinsdag 4 dec.: Cursus voor beginners van 19.30 tot 22.00 uur in het CC, zaal 7.
- dinsdag 11 dec.: FILM – Brigitte Keunen presenteert: Reisverslag: een zelf gemaakte Esperanto-film, in zaal 2.
- dinsdag 18 dec.: Cursus voor beginners van 19.30 tot 22.00 uur in het CC, zaal 7.
- dinsdag 25 en 31 dec.: Geen programma om voor de handliggende redenen.

GENT

Genta Esperanto-grupo *La Progreso* ☆

Inlichtingen: Katja en Arpad Lödör, Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tlf. (091) 30 16 77.

Bijeenkomsten: iedere maand bestuursvergadering (datum wordt onderling overeengekomen), iedere 4de vrijdag gewone clubvergadering. We hebben een nieuw onderkomen! Vanaf nu vergaderen we in de Bibliotheek van Ledeberg, Driesstraat.

Programma:

- vrijdag 23 nov.: Hélène Falck presenteert „Vlaamse Spreekwoorden" – het bekende schilderij van Breughel.
- vrijdag 16 dec.: Zamenhoffeest.

GRONINGEN

NEA-sekcio

Inlichtingen: Esperantocentrum, Peizerweg 68-47, 9726 JM Groningen, tlf. (050) 18 31 42.

Bijeenkomsten: in het wijkgebouw Helperkerk, Waldeck Pyrmontplein 13, tlf. (050) 26 00 49.

NUFARO (Afd. Groningen van de Nederlandse Esperantojeugd)

Inlichtingen: Coranthijnestraat 69, 9715 RG Groningen, tlf. (050) 77 59 54.

HAARLEM/HEEMSTEDE

NEA-sekcio *Komprenado faras pacon*

Inlichtingen: G. Duivis, M. Vaumontlaan 168, EJ Heemstede, tlf. (023) 26 46 02.

HALLE

Esperantogroep Halle ☆

Inlichtingen: De heer Jan Devillé, Uylenbroeckstraat 127, 1500 Halle, tlf (02) 356 45 17.

Bijeenkomsten: tweemaal per maand op nader te bepalen dag en plaats, informatie op bovenstaand adres.

Onze cursus voor beginners heeft plaats in de voormalige school van Wolvendries.

HASSELT

Esperanto Hasselt ☆

Inlichtingen: De hr. Marcel Aerts, Lazarijstraat 122, 3500 Hasselt, tlf. (011) 25 34 67.

Bijeenkomsten: in het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5, telkens om 20.00 u.

Programma:

- maandag 19 nov.: Jef Geraerts presenteert dia's over Azië.
- maandag 17 dec.: Clubfeest.

HELMOND

NEA-Sekcio

Inlichtingen: De hr. Jo van Zwol, Peelhof 86, 5709 BN Helmond, tlf. (04920) 10704.

Bijeenkomsten: Elke eerste maandag van de maand.

HILVERSUM

FLE-sekcio

Inlichtingen: Mevr. M. Dee-Tervoren, J. Catsstraat 10, 1215 EZ Hilversum, tlf. (035) 12717.

NEA-sekcio „Dreves Uiterdijk"

Inlichtingen: Mej. Middelkoop, Jonkerweg 11, 1217 PL Hilversum, tlf. (035) 43320.

KALMTHOUT

La Erikejo ☆

Inlichtingen: Mevr. Mireille Storms, Douglaslaan 14, 2950 Kapellen, tlf. (03) 666 83 19.

Bijeenkomsten: elke derde donderdag in Rest. Cambuus, Heidestatieplein 10, 2180 Heide-Kalmthout, telkens om 20.00 u.

Programma:

- donderdag 15 nov.: Mireille Storms spreekt over het 75ste Esperanto Wereldcongres in Cuba.
- donderdag 20 dec.: Ons traditioneel familie-kerstfeest. Nadere details volgen.

KAPELLE

Zelanda Esperanto-grupo

Inlichtingen: Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, 4421 JB Kapelle, tlf. (01 102) 41563.

Beste lezer,

Een heel jaar een schat aan informatie in of over het Esperanto: dat biedt ook in 1991 de Vlaamse Esperantobond. Om u de keuze uit de verschillende mogelijkheden gemakkelijker te maken, vindt u hieronder enkele nuttige wenken, evenals een praktisch bestelformulier.
Dit bestelformulier geeft u best, samen met de betaling, aan uw plaatselijke groep. Als u uw groep niet kent, kunt u ook uw formulier rechtstreeks aan de Vlaamse Esperantobond zenden (Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen). In dat geval moet ook de betaling aan de Bond gebeuren (rekening 402-5510531-55). Mocht u nog een vraag hebben, dan zullen zowel de plaatselijke groepen als de bestuursleden van de Bond u graag helpen!

Enkele nuttige wenken

1. Leden of steunende leden van de Vlaamse Esperantobond (FEL) krijgen een gratis abonnement op het tijdschrift *Esperanto-Panorama*. Er wordt slechts één abonnement per adres geschonken. Zij krijgen op aanvraag de *Membromark-folio* van UEA, dat recht geeft op het gebruik van de „Delegita Reto" in het *Jaarboek*. Deze lidmaatschapszegels kunnen de leden verkrijgen bij de plaatselijke groep of bij FEL.
2. Bij een familiaal lidmaatschap is iedereen lid die op hetzelfde adres woont. Er wordt echter slechts één tijdschrift per adres verzonden.
3. Een lid van de Vlaamse Esperantobond is automatisch ook gewoon lid van de dichtstbijzijnde plaatselijke groep, tenzij hij een andere groep aanduidt. Jongeren tot 29 jaar worden automatisch lid van de Vlaamse Esperantojeugd (FLEJA). Zij krijgen gratis het tijdschrift *Jongeren Esperanto-Nieuws*. Ook steunende leden krijgen dat tijdschrift.
4. Een lid van de Wereld-Esperantobeweging (UEA) krijgt de *Boekenlijst* met 3 000 titels van verkrijgbare werken.
5. Schenkingen vanaf 1000 fr. aan de Vlaamse Esperantobond, zijn voor de belastingen aftrekbaar van het belastbaar inkomen. Ze moeten rechtstreeks aan de Vlaamse Esperantobond gebeuren, en niet via een groep.

... over onze tijdschriften en jaarboeken

6. Het jaarboek van *Monato* — «La Jaro 1991» — is een zakagenda in plastic kaft met een schat aan informatie over landen, vreemde munten, feestdagen in het buitenland enz.
7. *Informilo* is het kaderblad van FEL en FLEJA, in het Esperanto, met informatie over de werking.
8. *Monato* is de „Knack" of de „Trends" van het Esperanto: een tijdschrift over actualiteit, cultuur, wetenschap, sport enz. Er verschijnen 12

nummers van 32 blz. per jaar. Wie zich tot nu toe nog niet op *Monato* abonneerde krijgt de laatste nummers van 1989 gratis!

9. *Jongeren Esperanto-Nieuws* (JEN) is het jonge broertje van *Panorama*. Het geeft in het Nederlands informatie over het Esperanto en taalproblematiek, vooral dan toegespitst op jongeren. Leden van FLEJA krijgen het gratis.
10. *Koncize* geeft in het Esperanto informatie over allerhande jeugdactiviteiten. Het is gratis voor steunende leden van FLEJA.
11. *Esperanto* is een internationaal tijdschrift in het Esperanto, uitgegeven door UEA, over de Esperantocultuur. Aanbevolen voor iedereen die meer dan een elementaire kennis van de taal heeft.
12. Zowel *Kontakto* als *Juna Amiko* zijn het neusje van de zalm voor beginnelingen. Eenvoudige teksten over allerlei onderwerpen. *Kontakto* is gratis voor UEA-leden met jaarboek die jonger zijn dan 30 jaar.
13. *Heroldo de Esperanto* gaat over de Esperantobeweging, net zoals *Esperanto*, maar op een eenvoudiger niveau.

BESTELFORMULIER VOOR LIDMAATSCHAPSBIJDRAGEN, ABONNEMENTEN EN BOEKEN

1991

Opzenden (rechtstreeks of via een plaatselijke groep) aan:
VLAAMSE ESPERANTOBOND
Frankrijklei 140
2000 ANTWERPEN
☎ (03) 234.34.00

Uw lidmaatschapscode: ____ - __

Familienaam: ______________________

Voornaam: ______________________

Straat, nummer: ______________________

Postnummer: ______ Telefoon: ______________

Stad: ______________________

Geboortedatum: __________ Nationaliteit: __________

Paspoort nr.:* __________ geldig tot:* __________

Groep[3]: ______________________

Beroep: ______________________

– Indien meer dan één persoon lid wordt, gelieve die dan op een blaadje papier van hetzelfde formaat te vermelden. U kunt ook een fotocopie maken van dit formulier.
* Verplicht voor buitenlanders die in België wonen.

Nationale lidmaatschapsbijdragen:

f	– gewone leden[1,2,3]	x	400 fr.	....
	– familiaal lidmaatschap[2]	x	800 fr.	....
s	– steunende leden van FEL[1]	x	1000 fr.	....
f	– levenslang lidmaatschap[12]	x	10000 fr.	....
d	– steunende leden van FLEJA[3]	x	1000 fr.	....

Internationale lidmaatschapsbijdragen (UEA)

u	– gewone leden[4]	x	225 fr.	....
jl	– lid met jaarboek	x	560 fr.	....

Schenkingen:

Ik schenk de volgende som:

b	– aan de Vlaamse Esperantobond[5]	....
g	– aan mijn plaatselijke groep[5]	....

Agenda:

a	– La Jaro 1991[6]	x	150 fr.	....

Abonnementen:

p	– Esperanto-Panorama	x	400 fr.	....
i	– Informilo[7]	x	150 fr.	....
m	– Monato[8]	x	1100 fr.	....
j	– Jongeren Esperanto-Nieuws (JEN)[9]	x	200 fr.	....
c	– Koncize[10]	x	250 fr.	....
e	– Esperanto[11]	x	500 fr.	....
k	– Kontakto[12]	x	400 fr.	....
h	– Heroldo de Esperanto[13]	x	760 fr.	....
ja	– Juna amiko[12]	x	180 fr.	....
epc	– El popola Ĉinio	x	620 fr.	....
bg	– Bulgara Esperantisto	x	620 fr.	....

Informatiebrochures en boeken:

e1	– Psychologische reacties op het Esperanto (Cl. Piron)	x	50 fr.*	....
e6	– Zes verschillende informatiebrochures	x	300 fr.*	....
w	– Woordenboek Esperanto-Nederlands-Esperanto	x	425 fr.*	....
ep	– Cursus «Esperanto programita»	x	1495 fr.*	....
kr	– Murdo en Esperantujo (krimromano)	x	401 fr.*	....
vo	– Vojaĝo finiĝas, amantoj kuniĝas (romano)	x	344 fr.*	....
ka	– Kazinski venas tro malfrue (krimromano)	x	230 fr.*	....
ak	– Materialoj pri la nuna uzado de la akuzativo	x	667 fr.*	....
87	– 1887 kaj la sekvo (Gaston Waringhien)	x	698 fr.*	....
ab	– Grammaire ABC d'espéranto	x	995 fr.*	....
pb	– Ŝanco por feliĉo (Phil Bosmans)	x	412 fr.*	....
jh	– Jaĥto veturas for (krimromano)	x	210 fr.*	....
km	– Kromosomoj (humura romano)	x	316 fr.*	....
nm	– Nigra magio (krimromano)	x	583 fr.*	....
bu	– Bezorg me .... boekenbons van elk .... fr.			....
			TOTAAL:	....

☐ Dit totaal betaal ik aan de bovenvermelde groep en ik bezorg dit formulier ook aan hen.

☐ Dit totaal betaal ik aan de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, en ik zend dit formulier aan hetzelfde adres. Ik betaal die som vandaag op rekening nr. 402-5510531-55.

☐ Gelieve deze bestelling (behalve de boeken en cursussen) als een constante bestelling te beschouwen. Gelieve ervoor te zorgen dat mijn bank of het Bestuur der Postcheques automatisch ieder jaar in november betaalt. Ik kan te allen tijde deze constante bestelling herroepen.

* Al deze prijzen zijn inclusief BTW en verzendingskosten.

Bij afwezigheid: Rie en Kees Dentz, Karel Doormanplein 21, 4335 GC Middelburg, tlf. (01180) 14834.
Programma:

- vrijdag 2 nov.: Iedereen schrijft een brief aan de nieuw opgerichte Esperantogroep van Cluj (Roemenië) en controleren ze gezamelijk op taal- en schrijffouten. Daarna doen we ze natuurlijk ook op de bus. Bij Sally en Dies, Juffersweg 4B, Kapelle.
- vrijdag 23 nov.: Onze gastvrouw toont dia's over Roemenië en daarna doen we enkele spelletjes. Bij Sophy Mensen, v. Kleffenslaan 12, Middelburg.
- zaterdag 15 dec.: Zamenhof-bijeenkomst. Plaats en programma volgen later.

KNOKKE

Esperantogroep Knokke ☆

Inlichtingen: De hr. Marmenout, Helmweg 7, 8300 Knokke-Heist 1, tlf. (05) 60 55 35.

KORTRIJK

***La Konkordo* ☆**

Inlichtingen: De hr. J. Hanssens, Meiweg 23, 8500 Kortrijk (correspondentieadres), tlf. (056) 21 31 06 en de hr. Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tlf. (056) 20 07 96.
Programma:

- vrijdag 22 nov.: Dia's over Praag.
- vrijdag 20 dec.: Quiz en woordspel.

Clubvonden: voor iedereen, iedere 4de vrijdag om 19.00 uur in de Oude Dekenij.
Cursussen: Cursus voor jongeren in het Sint-Jozefinstituut, telkens op vrijdag van 16.30 tot 18.00 uur: in november: 9, 16, 23, 30; in december: 7, 14, 21.
Algemene cursus: in de Oude Dekenij, van 19.00 tot 21.00 uur. Zelfde data als de jongerencursus.
Cursus voor 55+ers, in het Dienstencentrum „De Condé", op woensdag van 9.00 tot 11.00 uur. November: 7, 14, 21 en28; december: 5, 12 en 19.
Bibliotheek van het Esperanto-fonds: steeds gelegenheid tot bezoek na afspraak met: De hr. C. Vanbiervliet, Oudenaardsesteenweg 158, 8500 Kortrijk, tlf. (056) 22 00 11 of de hr. J. Hanssens (adres zie hoger).

LEEUWARDEN

NEA-sekcio

Inlichtingen: Mevr. Y. Weidema, Goutumerdijk 18, 9084 AE Goutum, tlf. (058) 88 26 10.
Bijeenkomsten: donderdag om de veertien dagen om 15 u. in het Doopsgezind Centrum, Ruiterkwartier 173, Leeuwarden.

LEUVEN

Esperanto 2000 v.z.w. ☆

Inlichtingen: Bert Vanhoven, Boerenkrijglaan 20, 3120 Tremelo, tlf. (016) 53 58 92.
Bijeenkomsten: „Vespero 2000", de tweede woensdag van de maanden september tot juni telkens om 19.30 u. in het Cultureel Centrum „Romaanse Poort", Brusselsestraat 63 (bij het ziekenhuis).
Programma:

- woensdag 7 nov.: Cursus voor beginners, telkens van 19.30 tot 21.30 uur. Laborvespero van 19.30 tot 22.30.
- woensdag 14 nov.: Cursus voor beginners en VESPERO 2000.
- woensdag 21 nov.: Cursus voor beginners en Laborvespero.

- woensdag 28 nov.: Cursus voor beginners.
- woensdag 5 dec.: Cursus voor beginners en Laborvespero.
- woensdag 12 dec.: Cursus voor beginners en VESPERO 2000.
- woensdag 19 dec.: Cursus voor beginners en Laborvespero.

LIMBURG

Contactadressen:
Albert Claesen, Zonnebloemstraat 7, 3590 Diepenbeek, tlf. (011) 32 36 03.
Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, 3538 Houthalen-Helchteren, tlf.: (011) 52 29 02 (kantoor).
Vergeet de Limburgse dag niet. Voor inlichtingen en programma zie onder Hasselt.

MECHELEN

Inlichtingen: De hr. Saels, Lange Zandstraat 52, 2860 St.-Katheliijne-Waver, tlf. (015) 31 17 90.

MIDDELBURG

Zie Kapelle.

MORTSEL

Inlichtingen: Dhr. J. Bovendeerd, Meidoornlaan 42 b2, Mortsel of Mevr. P. Tytgat-de Ketelaere, Sint-Hathebrandstraat 8, 2640 Mortsel.

NIJMEGEN

Esperanto-klubo Zamenhof
Inlichtingen: Mevr. G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, 6525 PV Nijmegen, tlf. (080) 55 15 05.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag om 20 u. op het bovenvermelde adres.

NEJ-sekcio „NIMFEO"
Inlichtingen: Jacob Canisstraat 2, 6521 HL Nijmegen; tlf. 080-222695.
Bijeenkomsten: De eerste woensdag van de maand. Bovendien geregeld cursussen.

OOSTENDE

Esperantoclub Oostende *La konko* ☆
Inlichtingen: De hr. André D'Hulster, Paul Michielslaan 10, 8400 Oostende, tlf. (059) 80 06 95.
De vergaderingen gebeuren in „Den Anklap", Leffingestraat 88, 8400 Oostende.

Programma:
- zondag 25 nov.: Gezamelijke uitstap naar de Inca-tentoonstelling in Brussel.
- op vrijdag: elke week cursus (A van 19.00 tot 20.20 uur; B van 20.20 tot 21.30).

ROTTERDAM

FLE-afdeling 2
Inlichtingen: Mevr. J. Quispel, Maarland 4, 3075 JV Rotterdam, tlf. (010) 419 82 01 of 419 53 47.
Bijeenkomsten: op woensdag in ons nieuwe lokaal: *De Phoenix*, Ilpenstein 68 (metro „Slinge", bus 70-77, halte „Larenkamp" en „Slinge"). De samenkomst start om 14.00 uur, het lokaal is toegankelijk vanaf 13.30 uur; de SAT-ochtenden vinden plaats op *Hulkenstein* en beginnen om 10.30 uur. Bijeenkomsten op 5 en 19 sept., en 10 en 24 okt.
Programma:
- zondag 4 nov.: SAT-ochtend. Herman Menges vertelt over zijn vakantie in Turkije.
- woensdag 7 nov.: Postklaar maken van *Sennaciulo.*
- woensdag 21 nov.: We bespreken een grammatica-probleem.
- woensdag 5 dec.: Postklaar maken van *Sennaciulo.*
- zondag 9 dec.: SAT-ochtend. Mila van der Horst brengt verslag uit over het 75ste Esperanto Wereldcongres van UEA, in Cuba.
- zondag 15 dec.: Zamenhoffeest in het Nivon-Centrum, Dirk Smitsstraat, Rotterdam met voordracht en discussie van Mark Fettes.
- woensdag 19 dec.: We bespreken een grammatica-probleem.

Esperanto-grupo *Merkurio*
Inlichtingen: de hr. Rob Moerbeek, tlf. (010) 436 15 39.
Bijeenkomsten: De 1ste en 3de woensdag om 20 u. in het hoofdkantoor van de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, 3015 BJ Rotterdam.
Programma:
- woensdag 7 nov.: Frank Merrick: Pianist, componist, esperantist – gepresenteerd door John Rapley. De bijeenkomst heeft plaats in huize Rapley, Rochussenstraat 135 D.

- woensdag 21 nov.: Voorstellen voor de NEA jaarvergaderingen en samenvatting van gelezen boeken.
- woensdag 5 dec.: Sinterklaasfeest. We wisselen verrassingsgeschenkjes uit, met af en toe een raadselrijmpje.
- woensdag 19 dec.: Literatuuroogst van 1990, een overzicht van de nieuwe publicaties van 1990.

SAT-Rondo
Inlichtingen: Mevr. W. v.d. Blink, Flat Meyenhage 133, 3085 NC Rotterdam, tlf. (010) 480 69 64.
We zijn weer gestart met de SAT-ochtenden. Ze vinden plaats in Hulkenstein 68. Voor het programma zie onder FLE-afdeling. Nadere inlichtingen op bovenstaand nummer.

TERNEUZEN
Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo
Inlichtingen: Det Koning, Van Speykstraat 19, 4535 BN Terneuzen. Tlf.: (01150) 94670.
Jan den Toonder, Axelstraat 6, 4537 AJ Terneuzen. Tlf.: 01150-13333.
Bijeenkomsten: Elke donderdag cursusavond en bespreking activiteiten.

TIENEN
Inlichtingen: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen.

TILBURG
Esperanto Tilburg
Inlichtingen: De hr. H. Appelo, Montfortanenlaan 100, 5042 CX Tilburg, tlf. (013) 68 04 73.

TURNHOUT
Inlichtingen: De hr. Gorik Duyck, Het Bergske 35, 2360 Oud-Turnhout, tlf. (014) 42 48 08.

UTRECHT
Samenwerkingscomité
Inlichtingen: De hr. Punt, Maniladreef 73, 3564 JB Utrecht, tlf. (030) 61 69 67.

WEERT
NEJ-sekcio *Lonicero*
Inlichtingen: Tromplaan 4, 6004 Weert, tlf. (04950) 21251.
Bijeenkomsten: Iedere tweede dinsdag.

WIJLRE
Esperantogroep *Marnolando*
Inlichtingen: Tienbundersweg 38, 6321 CR Wijlre, tlf. (04450) 1248.
Voortaan worden de clubavonden gehouden op vrijdagavond om 20.00 uur in ons eigen clubhuis, Tienbundersweg 38, 6321 CR Wijlre. De precieze data en het programma worden via ons plaatselijk informatieblad meegedeeld.

WILDERT
Cursussen: Conversatiecursus vanaf begin september en nadien telkens de 1ste maandag van de maand. Bel voor nadere inlichtingen.
Plaats: Jachthoornlaan 20, 2910 Essen-Wildert.
Inlichtingen en inschrijvingen: ter plaatse, tlf. (03) 667 57 70 of 321 23 06.

ZAANDAM
Esperantocentrum
Inlichtingen: Postbus 433, 1500 EK Zaandam, tlf. (075) 16 69 31.

ZEIST
NEA-sekcio
Inlichtingen: Mevr. C.H. Born, Gruttolaan 37, 3704 XL Zeist.

Anoncetoj

Griet Willaert staat in *Pasporta Servo*... dat wil zeggen dat zij bereid is Esperanto-gasten op te vangen en te logeren. Overdag geeft dat echter soms problemen. Daarom vraagt zij hulp van Gentse esperantisten om zich af en toe gedurende de dag over haar gasten te ontfermen. Uiteraard is dat niet elke week! Je kan telefonisch contact opnemen: 091/28 65 94 en nadere afspraken maken.

Wederwoord

Tegen Scholen en Polen

In zijn artikel „Scholen en Tegenpolen" (EP-5, eigenlijk een verdediging van literaire neologismen) merkt de heer Declerck terecht op dat de eigenheid van individuele taalgebruikers en schrijvers geëerbiedigd moet worden. Ik wil hier dan ook niemands eigenheid aanvallen, maar iets moet mij toch van het hart.

Alles draait rond de volgende zin uit het bewuste artikel, die volgens mij de kern van de zaak verdoezelt: „Wie het Esperanto over de hele wereld wil verspreiden, moet verdragen dat andere volkeren hun eigen cultuur en levenssfeer hebben, en dat desbetreffende woorden aan de gemeenschappelijke taal toegevoegd worden." En dit zou een argument voor literaire neologismen moeten zijn.

Maar is het dat wel? Ik betwist niet de juistheid van deze zin, maar wel zijn draagwijdte. „Woorden betreffende de eigen cultuur en levenssfeer" slaat volgens mij enkel op gevallen zoals het klassieke gamma sneeuwsoorten waar de Eskimo's namen voor hebben. Echte literaire neologismen zoals *poka, kurta, olda...* (= *malmulta, mallonga, maljuna* (weinig, kort, oud)) vallen hier volledig buiten!

Geen enkel gezond esperantist zal ontkennen dat in dat eerste geval neologismen soms (!) noodzakelijk zijn. Veel verschil met de vakterminologie is er trouwens niet en ook nationale talen ontlenen in zo'n geval meestal het oorspronkelijke woord uit de brontaal. Het echte twistpunt tussen de *Iltisa Skolo* en het gros van de esperantisten is of neologismen ook wenselijk zijn voor begrippen die perfect met klassiek Esperanto (!) uit te drukken zijn. Ja, zeggen de iltisten, want enkel zo is een rijke literatuur mogelijk.

Echt? Literatuur raakt een mens op twee manieren: door inhoud en door taalgebruik. Wat dat laatste betreft, stel je eens een (bvb. niet-Europees) esperantist(e) voor die een literair werk leest. Zou een neologisme - bleek en flets omdat het geen voeling heeft met het levende Esperanto - meer gevoelens losmaken dan een knap gevonden samenstelling of afleiding die bestaat uit woorden die door het dagdagelijks gebruik gevoelsgeladen zijn? Nee, nee, nee, integendeel! Terloops gezegd: bij de *Analiza Skolo* staat de beklemmende grammatica het vormen van zo'n knappe samenstellingen vaak in de weg, wat even schadelijk is.

Dit gaat veel dieper dan het „niet begrijpen door beginners", dit raakt de ziel van het Esperanto. Zamenhof is er - misschien als enige - in geslaagd een kunsttaal met een hart te maken. Daarom zijn er maar relatief weinig aanvullingen op het *Fundamenta Vortaro* (Basis Woordenschat) nodig om pareltjes van taalexpressie te maken waarnaast een tekst met literaire neologismen troosteloos koud is.

S.C.

Taaltuin

Speelse en steelse uitstapjes in het taalgebeuren

Het zal U ook niet ontgaan zijn, dat zekere woorden meer dan één betekenis hebben. *Geest*, bijvoorbeeld: ***spirito, animo, fantomo, menso, intelekto, alkoholo, sprito*** - al naar gelang van de context. Er is geen direct verband tussen een **geest**elijke en diens **geest**elijke vermogens. Ook niet na het drinken van **geest**rijke drank. Dat woorden dubbelzinnig en vaak zelfs meerduidig zijn, weet U. Van dit verschijnsel maakt men bij woordspelingen dankbaar gebruik. Nemen we even deze zin: „Dat is **kras**! Een **krasse**, ouwe man staat me daar - (niet grinnikend of kirrend, maar) **krassend** van plezier - **krassen** op mijn nieuwe auto te maken. *Hodie mihi, **cras** tibi*, denk ik, alhoewel geen latinist." Dergelijke woordspelletjes zijn vaak heel moeilijk of helemaal niet (met eenzelfde effect) te vertalen. Dat zou kunnen worden: *Jen **krude**! **Vigla** maljunulo - **grake-krake** ridante pro plezuro - jen faradas **gratojn** sur mian novan aŭton. Hodiaŭ al mi, morgaŭ al vi.*" Kan het ook anders? Ja, wij **hoeven** (*hufoj, farmdomoj, devas* - laat de machines maar vertalen!) natuurlijk niet déze woorden te gebruiken. Het kan ook met: *sin**grat**ige!* (om van in je haar te krabben), ***grat**ema* (krabgrage) *gorĝ**grate*** (keelschrapend), ***gratoj*** (krassen). En dat Latijnse zinnetje vertalen we dan gezwind als: Krab jij mij vandaag, ik krab je morgen wel. *(Hodiaŭ **gratu** min, morgaŭ oni **gratos** vin.)*

Waarom zijn de **benen** van een passer nu ineens *la **brakoj** de la cirkelo* (de armen)? Nou ja, soms is dat vergelijken prettig. Het kan immers nog leuker: een **koe**voet, *un pied de **chèvre**, a **cat's** paw: levostango (levilo)*. Esperanto is hier wel duidelijker. Een **ezels**oor is een ***dog's** ear*, **kippe**vel is ***goose**flesh*, **kraaie**pootjes zijn *pattes-d'**oie*** (maar een *patte-d'**araignée*** is een smeergroef, geen **vliege**poot, neen zelfs geen **spinne**poot). De **haan** van een geweer heet *le **chien** du fusil*. Wie weet komt geitemelk in 't Frans niet van een paard? Of is olifantevel in 't Engels niet ragfijn als een weefsel van herfstdraden? Zou het Amerikaanse ***ass**hole* nu een **ezels**kuil (valkuil voor ezels) of toch gewoon een aar(d)sscheldwoord zijn? Dat komt ervan als men in 't Latijn gaat putten en **asinus** *met **anus*** verwart. Eerst echt amusant wordt het bij uitdrukkingen. Er vanonder muizen: *filer à l'**anglaise*** volgens de Fransen, *to take a **French** leave* volgens de Engelsen.

Naast **stampvol** en **barstensvol** (letterlijk: **bom**vol) - een zaal of een tram is uiteraard nooit **ei**vol - hoorde ik dikwijls het woord **tsjok**vol. Pas onlangs kwam ik het tegen in een Engels verhaal: ***chock**-full*. En inderdaad geeft het woordenboek een betekenis aan die onbekende, onzinnige **tjok**. ***Chock***: wig.

In één onzer streken is een ijsje een **potteke-kaa** (potje koud). Toen ik daar les gaf, had ik niet dadelijk door dat **smijten** (in mijn dialect **gooien**) er **slaan** betekent, al had ik het kunnen weten: ***to smite, smote, smitten***.

Er is een vogeltje - een soort gors - dat alle Fransen, ook niet-ornithologen, van heel dichtbij kennen. Die **piete**vogel noemen zij ***zizi***. Zo spelen we voyeur in een beschermd natuurgebied en belanden onverwachts op het terrein van de etymologie (die de oorsprong van woorden verklaart), gelukkig geen militair domein.

C.D.

Onder de loep

Onderwijsmethodiek

Esperanto estas nenies propraĵo, Esperanto estas ĉies propraĵo.
(Esperanto is het bezit van niemand, Esperanto is het bezit van iedereen.)

Al zijn beide uitspraken schijnbaar tegenstrijdig, en onderling niet verenigbaar, toch zijn ze dat wel. De auteur van het Esperanto heeft van in het begin verklaard dat hij geen enkel auteursrecht zou laten gelden. Hij heeft zichzelf ook heel vlug beschouwd als één onder de velen (wat tot uiting kwam in een van zijn schuilnamen: *Unuel*, unu-el, één van... (velen)). Iedereen kan de taal dan ook gebruiken voor wat hem goed lijkt. En... iedereen kan en mag ook les geven, zoals het hem zelf goed lijkt. Er wordt dan ook ontzettend veel slecht onderwezen. Nu is dat geen typisch kenmerk voor de Esperanto-situatie. Er wordt overal veel slecht les gegeven. (Tussen haakjes: hetzelfde geldt voor „goed lesgeven".) En toch bestaan er boekjes en boeken, die de geïnteresseerde diets maken hoe het moet, hoe het kan, hoe het zou moeten zijn. De meesten beweren dat „men" het niet kan leren uit boekjes, dat het een soort aangeboren gave is. Waarschijnlijk hebben zij gelijk, maar toch zijn boekjes over de kunst van het onderwijzen niet overbodig. Zij kunnen ertoe bijdragen het peil van de leraar te verhogen. Zij kunnen er ook toe bijdragen hem uit de dagelijkse sleur te halen, want daar schuilt het grote gevaar voor elke leraar.
In vorige bijdragen spraken we over de vier bouwstenen van onze taal, maar eigenlijk voelen we er veel voor over vijf bouwstenen te spreken. We beschikken namelijk ook over een bijzonder goed werk over methodiek, zowel over algemene methodiek als over de dingen die specifiek voor het Esperanto gelden. Rudolf Rakuŝa publiceerde in 1957 zijn *Metodiko de la Esperanto-Instruado* nadat vroeger reeds een ander uitstekend, maar bescheidener werk *Esperanto kaj Lernejo* (Esperanto en School) verschenen was. Eigenaardig genoeg heeft het boek nooit voldoende weerklank gevonden. Al was het uitgegeven in een Oostblokland, toch was het op luxueus papier gedrukt (een zeldzaamheid!). Het enige aspect dat nog duidelijk op Oostblokdruk wijst, is wel het grote aantal zetfouten. Maar de inhoud van het boek is zo boeiend en zo glashelder dat men zeer vlug zijn ergernis over die vele fouten opzij zet.

Een kleine tweehonderd bladzijden beslaat het werk. De onderwijzer wordt besproken, de leerling en ook de specifieke problemen van het onderwijsobject, het Esperanto. De Algemene Didactiek wordt volledig behandeld, en wel volgens de klassieke inzichten - die hun waarde wel degelijk bewezen hebben - zonder spitsvondigheden (een prestatie in een tijd waarin om het even wat met een „moderne-wiskunde-saus" overgoten werd). In het deel over de Specifieke Esperanto-Methodiek komen alle methodes aan bod, dus ook de Cseh-methode. Het blijft niet bij getheoretiseer, maar er worden ook bijna volledig uitgewerkte lesplannen opgesteld.
We wensten hier geen „boekbespreking" te leveren, maar wel uw belangstelling op te wekken voor een werk dat zeker moest worden vermeld als deel uitmakend van de basiswerken waarover elke esperantist fier mag zijn.

p.d.s.

Gelezen en... gekeurd

Noord-Zuid, geen tegenstelling van arm en rijk

Er leefden eens... zo beginnen vele sprookjes. Zo begint ook het verhaal van het Nederlands dat Jozef van Haver schetst in „*Noorderman en Zuiderman*". Het boek handelt over de soms gespannen verhoudingen die er bestaan tussen het Nederlands in Nederland en dat in Vlaanderen, of misschien beter nog tussen de taalgebruikers in die twee gebieden. Het is waar, over dat thema is al heel wat gediscussieerd, en iedereen heeft er wel zijn mening over. Vele nieuwe argumenten kunnen er aan de discussie dan ook niet worden toegevoegd. In zekere zin geeft de auteur dan ook alleen maar zijn - gematigd realistisch standpunt weer.

In een eerste hoofdstuk belicht de auteur gewoon de geschiedenis. Hoe het Nederlands één taal was, hoe Zuid Noord beïnvloedde, hoe ze van elkaar weggroeiden, zo sterk zelfs dat de taal van Zuid op sterven na dood was. Hoe die taal ondanks alles toch haar tweede adem vond en hardnekkige pogingen ondernam om terug bij de taal van Noord aan te sluiten, ondanks onbegrip en ondanks verschillen.

Vooral op die laatste twee aspecten: onbegrip en verschillen gaat de rest van het werk dieper in. Verschillen zijn er vele: andere uitspraak, andere wegen van ontlening en invloedsfeer, archaïscher Zuiden tegenover moderner Noorden, barbarismen, en gewone fouten. Ook het feit dat het Zuiden meer de nadruk legt op verzorgde taal terwijl in het Noorden een zekere laksheid tegenover de eigen taal lijkt te heersen, dat verschil in taalbewustzijn, komt aan bod. Taalverschillen vallen echter het meest op in woordgebruik. Daar vooral ook voelen vele Vlamingen zich gefrustreerd. Woorden die zij als goed ervaren, maar die in het Noorden niet gebruikelijk zijn, worden volgens hen ten onrechte geweerd. Het onderzoek van de bestaande Nederlandse woordenboeken (meestal in het Noorden uitgegeven en geredigeerd) wijst uit dat die klacht niet helemaal ongegrond is. De auteur pleit voor meer soepelheid, zonder nochtans toe te geven aan dialectismen en barbarismen.

En dan is er het onbegrip... vooral van de kant van het Noorden, dat lange tijd niet heeft willen inzien dat zuiderlingen heus geen vreemde taal spreken en dat de vraag van het Zuiden naar steun uit het Noorden nooit erg concreet heeft beantwoord. Maar er is ook onbegrip in de andere richting: van het Zuiden dat zolang voor zijn taal heeft moeten vechten, dat het elke verandering of vreemde ontlening schuwt als de pest...

Noorderman en Zuiderman geeft een goed beeld van de situatie en de plaats van het Nederlands in Europa. Het gaat ervan uit dat Noord en Zuid uiteindelijk toch wel de handen in elkaar zullen moeten slaan, willen zij hun gemeenschappelijke taal in het verenigd Europa dat voor de deur staat kunnen handhaven. Gelukkig zijn we op de goede weg. TV-programma's als *Tien voor taal* illustreren dat en helpen de Vlamingen stilaan over hun minderwaardigheidscomplex heen. Al zijn de deelnemers aan die quiz niet echt representatief voor heel de taalgemeenschap. Beperkt onderzoek van de auteur wijst uit dat vele Vlaamse jongeren, zelfs op universitair niveau, nog onvoldoende de supraregionale taal beheersen. De vraag hoe dat in het Noorden zit, is echter nog nooit echt expliciet gesteld, laat staan onderzocht.

gvd

... wat kan ik ermee doen?

Adressen

De rubriek „Wat kan ik ermee doen" is aan verdwijnen toe. Het is jammer, en het is zeker geen goede reclame, maar klaar-blijkelijk kan het Esperanto weinigen tot nuttige of interessante bezigheden in-spireren, of vinden zij wat ze ermee doen niet interessant genoeg om aan de wereld bekend te maken. Deze bijdrage zal dan ook de laatste zijn die in ons tijdschrift verschijnt, tenzij we voor begin december een lading reacties in de bus krijgen waarmee we de rubriek nieuw leven kunnen inblazen. Oude rotten, vooruit, schiet in de pen, en laat aan al die nieuwe cursisten weten, hoe jullie het Esperanto op nuttige en aangename manier hebt weten te gebruiken.
Om de bruikbaarheid van het Esperanto te vergroten worden ook internationale initiatieven genomen. Zo startte de heer Roger Picou (Frankrijk) om een lijst samen te stellen van mensen die het Esperanto gebruiken in hun beroep. De bedoeling is de lijst op brede schaal te verspreiden, zodat hij een nuttig propagandamiddel wordt. Belangrijker is echter dat men ermee wil bevorderen dat mensen die nood hebben aan professionele bijstand in het buitenland, of mensen die professionele contacten proberen te leggen, via deze lijst informatie krijgen. Zo wordt de taal echt nuttig in economische en commerciële kringen.
Misschien merk je op dat het wel wat lang geduurd heeft voor er zo'n initiatief kwam. Je mag echter niet vergeten dat men hetzelfde doel ook via andere middelen (bijvoorbeeld het jaarboek van UEA) kan bereiken. Alleen is het daar minder gestructureerd en verdwijnt die specifieke informatie in de grote hoop van anderssoortige informatie.

Wie aan de lijst wil meewerken, wie zelf Esperanto gebruikt (of kan gebruiken) bij zijn beroepsbezigheden, kan contact opnemen met de initiatiefnemer: Roger Picou, Esperanto-95, 8 rue de l'Eglise, 95520 Osny, Frankrijk.

Op golven

Maken vele kleintjes één grote?

Vooraleer we ons radiopraatje over de vele overige zenders in Europa aanvatten, geven we eerst een rechtzetting. Het is natuurlijk handig om een radiostation te presenteren dat na publicatie van die presentatie besluit zijn programmatie overhoop te halen zodat heroriëntatie vereist is. Dat gebeurde bij *Radio Polonia*. Hier de wijzigingen:

Esperantoekspreso: zaterdag 6.00 en 18.30 uur, zondag 12.00 en 22.30.

Leterkesto: vrijdag 16.30 uur, zaterdag 12.00 en 22.30 uur en zondag 6.00 uur.

Koncerto kun bondeziroj: maandag 16.30 en 22.30 uur en dinsdag 18.30 uur.

Jen Pollando: zondag 12.00 en 18.30 uur.

Literatura elsendaĵo: donderdag 22.30 uur, zondag 18.30 uur en maandag 6.00 uur.

Muzika magazino: woensdag 16.49 uur, vrijdag 6.10 uur en 12.10 uur.

Sciencteknika programero: maandag 18.55 uur en zondag 6.25 uur.

De frequenties zijn dezelfde gebleven, maar er is geen programma meer om 21.30 uur en de best te ontvangen frequenties om 22.30 uur zijn 1503 en 6135 kHz.

Zo, dat is dat... en dan gaan we nu eens rondkijken wat we in Europa nog zoal kunnen vinden aan radio's die korte Esperanto-programma's aanbieden.

De meeste van deze radiostations komen maar één keer per week in de ether. Het is dus zaak tijdig en juist af te stemmen, anders is de vogel letterlijk gevlogen. Laten we eerst naar Zuidoost-Europa vliegen: *Radio Zagreb*, Joegoslavië, maar wel in de deelstaat Kroatië. Deze zender is echt iets voor nachtraven (of voor esperantisten die 's nachts vaak liggen te piekeren over *La Fina Venko* - ter verduidelijking voor Esperantobarbaren: dat heeft niets met de oliecrisis te maken, *Fina* wil alleen zeggen „uiteindelijk", de uiteindelijke overwinning). Net voor middernacht immers kan je dit station letterlijk ongestoord ontvangen - werkelijk haarscherp en onberispelijk. Het programma duurt 15 minuten en de zender heeft reeds een bewonderenswaardige traditie: sinds 1953 zijn zij trouw elke zondag in de ether geweest. Hun programma omvat nieuws over Joegoslavië en belangrijke gebeurtenissen elders in de wereld; dan verslagen over Esperanto-activiteiten van de zeer levendige lokale Esperantobeweging en brieven van luisteraars. Het programma wordt telkens afgesloten met het Kroatisch volkslied.

Tijdens het Internationaal Jongerencongres (1988) liet de zender zich de kans niet ontglippen om zelfs elke dag in de ether te zijn. Maar ja, zulke gelegenheden doen zich maar eens om de zoveel jaar in Esperantoland voor.

Om te vermijden dat deze rubriek niet stilletjes aan afglijdt naar een rampenrubriek, zullen we nu even *Radio Romo* belichten. Het is zowat het enige station dat erin slaagt zijn luisteraars te verjagen zowel door hun programmatie als door de kwaliteit van de ontvangst. Verder heeft *Radio Romo* het langste correspondentieadres, je moet bij manier van spreken een week vakantie uittrekken alleen maar om de enveloppe te schrijven. Het is daarenboven volledig in het Italiaans, opdat de buitenwereld maar niet zou merken dat het over Esperanto gaat.

En het programma zelf? Als we dat nu eens voor ons volgend nummer hielden! Daarmee blijven we in de stijl. JPVDD

Kalender

Er zijn wel altijd ergens internationale Esperantobijeenkomsten. Je kan het hele jaar door ongetwijfeld van het ene congres naar het andere zwerven. Zo heb je tijdens de jaarwisseling reeds het traditionele IS en IF, beide in Duitsland. Maar voor de internationale kalender verwijzen we graag naar de internationale tijdschriften. Wij houden het maar liever bij wat er in eigen land te beleven valt.
Het is jammer dat we het moeten zeggen, maar het is hier de laatste tijd nogal stil. Goed, je hebt begin november het BASF-weekeind (zie vorig nummer), maar dan? Alweer nergens een Zamenhoffeest dat zich buiten de locale groepen begeeft. We moeten al wachten tot het eerste weekeind van februari 91, dan organiseert de groep van Welkenraedt zijn ski-weekeind. En als er geen sneeuw ligt, wandelen in de Hoge Venen is ook prettig. Inlichtingen: Marie Grela, rue Colline 16, Welkenraedt. En eind februari is er de Week van de Vriendschap. De week wordt afgesloten door De Dag van de Vriendschap, ditmaal georganiseerd en verzorgd door de groep uit Oostende. Voor inlichtingen en inschrijvingen kan je terecht bij de groepsverantwoordelijken (zie gele bladzijden).
Maar er wordt ook nog gestudeerd. De Nederlandse Vereniging van Esperantoleerkrachten organiseert op 19 januari een studiedag. De bedoeling ervan is ervaringen bij het lesgeven uit te wisselen en zo het onderwijs beter af te stemmen op moderne methoden, maar veel meer nog, de kwaliteit ervan te verbeteren. Inlichtingen bij Ton Verwoerd, Luxemburglaan 545, NL-1966 MJ Heemskerk.